

Høring på konsesjonsloven og boplikten

Konsesjonsloven ivaretar viktige nasjonale verdier som økt matproduksjon, matvaresikkerhet, robuste driftsenheter, natur og miljø, samt vern av dyrka mark. En oppheving av konsesjonsloven vil føre til at vi kan miste råderetten over norske naturressurser og miste kontroll over matvaresikkerheten vår.

Akershus MDG er imot å oppheve konsesjonsloven, men ser at konsesjonsloven kan forenkles.

Priskontroll

Priskontrollen vil falle bort med opphør av konsesjonsloven. Det vil si at prisene på landbrukseiendommer vil omsettes til markedspris og dermed øke. Det vil gjøre det vanskelig for neste generasjon å overta en landbrukseiendom og det vil også bli vanskelig for de som virkelig vil drive i landbruket å skaffe seg en landbrukseiendom. Dette vil kunne føre til at landbrukseiendommer blir investeringsobjekter og ikke noe en anskaffer seg for å drive.

Kapitalsterke eiere

Uten regler for hvem som kan kjøpe et stykke av Norge, kan i praksis foretak kjøpe landbrukseiendommer fremfor personer slik reglen er i dag. Dette kan føre til at vi får:

- Utenlandske eiere som kjøper opp naturressurser slik vi har sett i utlandet, spesielt i Afrika hvor *"land grabbing"* har blitt et kjent fenomen. Dette er oppkjøp for å sikre egne borgere mat om det skulle bli knappe ressurser på sikt.
- Grossister og de store matkjedene kan kjøpe opp landbrukseiendommer for å ha større kontroll med hele verdikjeden. Fra før har problemer med matologopolet, se ref. NOU 2011: 4 *"Mat, makt og avmakt - om styrkeforholdene i verdikjeden for mat"*.
- Internasjonale foretak som selger innsatsfaktorer i landbruket kan få eierskap og ha spesielle interesser med å kjøpe opp landbrukseiendommer. Hva tenker vi om Monsanto, Bayer eller liknende firmaer eide flere landbrukseiendommer i Norge?

Matvaresikkerhet

Om matproduksjonen kommer på internasjonale eierhender vil det påvirke vår matvaresikkerhet/beredskap. Norge kan i dag fø ca 40% av befolkningen. Om utenlandske interesser kjøper opp de viktigste av våre ressurser kan vi få problemer om vi skulle komme i en situasjon som fører til problemer med internasjonal matvaredistribusjonen eller knapphet på mat.

Stortingsmelding 9 (2011–2012) *"Landbruks- og matpolitikken — Velkommen til bords"* har bl.a. som mål å øke matproduksjonen med 20 % innen 20 år. Om en får store kapitalinteresser i landbruket vil små, marginale og grissgrendte eiendommer og teiger falle ut av produksjon og vi vil miste store deler av produksjonsgrunnlaget. Selvforsyningsgraden vil bli ytterligere svekket i motsetning til stortingsmeldingens mål om 20% økning..

Driveplikten

Om investorer og/eller større firmaer kjøper opp landbrukseiendommer vil det i praksis bli vanskeligere å opprettholde og følge opp driveplikten på små teiger. Allerede i dag er dette et problem da landbruksforvaltningen ikke har noen mulighet til å pålegge drift av jord annet enn å be eiere leie bort jorda. Det finnes ingen garanti for at noen vil leie og det finnes ingen sanksjonsmulighet. Dette problemet blir ikke mindre om eieren er et firma eller en kapitalsterk investor.

Boplikten

Oppheving av boplikten kan føre til økte priser på landbrukseiendommer hvor formålet med ervervet er å ha en fritidseiendom eller et investeringsobjekt. Dette gjelder også landbruskeiedommer som arves eller overtas på odel. Dette er en stor utfordring i områder hvor det fra før er store utfordringer med fraflytting. Dette kan igjen føre til at fagmiljøet i landbruket forvitrer, vi får tomme bygder, tomme kommuner og kanskje til slutt også tomme dalfører.

Kompetanse, miljø og dyrevelferd

Kompetanse er viktig for å drive på en miljømessig god måte og det er viktig for dyrevelferden. Om investorer eller firmaer kjøper opp landbrukseiendommer og setter driften bort til andre lavtlønnete vil det være en trussel ovenfor miljøet. Dette vil bidra til å skape større forskjeller i samfunnet.

Om eier av landbrukseiendommen selv ikke bor på eiendommen er det vanskelig å drive husdyrproduksjon. Om en setter bort driften til lavtlønte personer med manglende kompetanse og manglende ansvarsfølelse ovenfor dyr en selv ikke eier, vil det gå på bekostning av dyrevelferden.

Leiejord

Ca 50% av all jord i Norge i dag er leiejord. Det vil si at det er mange som i dag driver jord på gårder som ligger spredt. Det er lange avstander og det blir mye kjøring. Oppheving av konsesjonsloven vil med stor sannsynlighet føre til økt andel leiejord.

Den utstrakte praksisen med leiejord fører til at jorda ikke blir vedlikeholdt og det fører til et større problem med avrenning og erosjon. Med oppheving av konsesjonsloven vil vi få mer leiejord enn det vi har i dag.

Deling av landbrukseiendommer

Konsesjonsbehandling har også betydning for deling av landbrukseiendommer. Det er ikke uvanlig at en landbrukseiendom består av flere gårds- og bruksnummer som til sammen utgjør en driftsenhet. Uten konsesjonsbehandling vil en eier fritt kunne selge deler av eiendommen til hvem han/hun vil. F.eks. kan eiendommen deles mellom søsken ved at de får hver sin teig, eller eiendommen kan selges på det frie markedet stykkevis og delt, hvor det er større sannsynlighet for å oppnå en god pris ved å selge enkelte teiger fremfor en hel landbrukseiendom.

Oppsummering

Uten mulighet for å kunne gi avslag eller sette vilkår ved konsesjon kan oppheving av konsesjonsloven gi konsekvenser for kompetansen i landbruket. Kompetanse til å forvalte en landbrukseiendom og drive landbruksproduksjon vil forsvinne med oppheving av konsesjonsplikt. Manglende fagmiljø vil også føre til manglende interesse for å drive på en miljømessig og dyrevelferdsmessig god måte.

Oppheving av konsesjonsloven vil føre til store endringer i eierstrukturen av norsk jord, skog og naturressurser. Vi vil også få økte problemer med matvaresikkerheten. Og vi vil kunne returnere til et system med leilendinger og husmenn slik vi hadde i gamle dager.

Øyvind Solum
Akershus MDG

Gry Løberg
Akershus MDG